

Domoljub

v Ljubljani, 12. oktobra 1938

Leto 51 • Štev. 41

Ob obletnici dr. Krekove smrti

Kaj naj povemo danes našim bralcem o Kreku, ki smo se ga posebno živo spominjali minul teden, ko je v soboto, 8. oktobra, minulo 21 let po njegovi smrti? Debela knjiga bi nastala, če bi se zbralo vse, kar se je po njegovi smrti o njem pisalo. Skozi vse leto bi lahko prinašal »Domoljub« o njem članke, pa bi še ne zmanjkalo gradiva. Pisali bi lahko o njem kot silnem organizatorju kmečkega in delavskega stanu, kot navdušenemu Slovancu, kot možu neverjetno široke izobrazbe, kot človeku zlatega srca. Ker gre »Domoljub« po večini med kmečke bralce, bomo povedali samo nekaj besed o Krekovi skrbi za kmeta.

Krek ni bil kmečki sin. Njegov oče je bil učitelj, umrl pa je že v mladih letih, ko ni bil njegov prvorojenec (naš Janez Evangelist) niti 10 let star. Kako je torej prišlo do tega, da se je Krek tako zelo zanimal za kmečki stan? Saj so razmeroma redki primeri, da bi bili pokazali ljudje, ki se niso rodili na kmetih, prav posebno ljubezen ravno do kmečkega stanu. Takole je bilo. Po očetovi smrti se je Krekova mati preselila v Selca pod Skofjo Loko, kjer je odprla trafikko. Ker je bila žena zelo zgovorna in bistra, so se radi shajali v njeni hiši tobakarji in se pogovarjali o težavah kmečkega stanu, o občinskem gospodarstvu, o kmetovem trpljenju in veselju. H Krekovi materi so zahajale tudi kmečke gospodinje, če so jih opravi privedli v Selca in so bile prisiljene v Selcih prenočevati. Prenočevale so kar v gostoljubni hiši Krekove matere. Iz pogovora s svojimi gosti je spoznavala Krekova mati, kaj vse prestane kmečka gospodinja, posebno v gorskih krajih. Rekla je: »Če bi mi kdo hotel podariti grunt, da bi ga morala sama obdelovati — jaz ga tožim na krvav pečat!« Tako je spoznaval Krek v domači hiši, kje kmeta čevlji žuli. Ker je bil sam tudi zelo skromen in prijatelj družbe, je mnogo zahajal po kmečkih hišah. Imel je na ljudi veliko privlačno silo; vsak se je rad pogovarjal z njim, vsak mu je lahko zaupal svojo žalost in svoje veselje. Prav zaradi svojega dobrega srca je imel Krek tako jasen vpogled v življenje vseh stanov in ni nikoli smatral svojega duhovniškega stanu za kaj drugega kakor za stan, ki ima nalogo, da skrbi za druge. Duhovniški stan je kratko imenoval kar »stan za drugec«.

Njegova vodilna misel je bila: Delo mora biti dobro plačano! Denar brez dela naj prinaša kar mogoče malo dobička, kajti, kdor ne dela, če bi lahko delal, naj tudi

ne je! Kako naj se pomaga kmetu, da bo njegovo delo bolje plačano?

Predvsem bi bilo treba kmeta rešiti iz rok oderuhov. Če zaide kmet v stisko, da potrebuje denarja, naj ga dobi poceni na posodo. Čim nižja je obrestna mera, toliko bolje je ne samo za kmeta, ampak za večino ljudi. Da bo pa denar poceni na razpolago, je treba v vsaki fari ustanoviti hranilnico in posojilnico. Težke denarne razmere so v zadnjih letih hudo škodo prizadejale našim kmečkim rajfajzovkam. Eno pa lahko rečemo: Nikjer v naši državi ni obrestna mera za dolgove po kmečkih hranilnicah in posojilnicah nižja nego v Sloveniji. Billi so časi, o katerih je rekel pokojni pisatelj Jaklič, ki je bil sam navdušen zadrugar, da je imela vsaka vas svojega oderuha. Krek je učil: Če nimaš denarja, ne delaj dolgov ne v trgovini in še manj v gostilni, ampak pojdi v posojilnico! Tam natančno veš, koliko te bo posojilo veljalo. Trgovec ni zato tukaj, da bi dajal na posodo. In če daje, si mora pri tebi obresti v tej ali oni obliki dobro zaračunati. Prav tako gostilničar. Zaležeš v dolgove, da sam ne veš, koliko si dolžan. To je pa začetek kouce!

Treba je skrbeti tudi za to, da bo kmet svoje pridelke bolje prodajal in da bo svoje potrebščine ceneje kupoval. Temu namenu naj služijo nabavne in prodajne zadruge. Takih zadrug se je ustanovilo pri nas obilno. Posebno dobro znana je ena zelo trdna in močna zadruga, ki sicer ni kmečka, ki jo pa imenujemo zaradi tega, ker šteje med svojimi člani tudi prav mnogo kmetov. To je tako imenovano »Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo«, ki šteje danes gotovo vsaj kakih 35 prodajalnih po raznih krajih Slovenije.

Krek je skrbel tudi za to, da bi kmet bolje — jedel. Zato je ustanavljal za kmečka dekleta gospodinske tečaje, kjer so se učile

Volitve bodo

Ministrski svet je sklenil, da se narodna skupščina razpusti in razpišejo nove volitve, ki bodo 11. decembra letošnjega leta, in sicer po doseganju volilnem redu. Sklep so kraljevski namestniki odobrili. Seje senata, sklicanega na zasedanje dne 20. oktobra so odgodili na dan 18. januarja 1939, ko se bo sestala nova narodna skupščina. Za ministra sta na novo imenovana Svetislav Hodžera in Ante Maistrovič iz Metkoviča. Nam je samo ena žal, da v sedanji vladi, ki ima pač volilni značaj, še ni zastopnikov večine hrvatskega naroda.

dekleta vsega, kar mora znati kmečka gospodinja.

Vedel pa je Krek, da človek ne živi samo od kruha. Šest dni v tednu delamo in skrbimo za svoje telo, nedelja naj bo pa posvečena stvarjem, za katere med tednom ni časa. Nedelja je dan molitve, pa tudi dan oddiha, dan pouka, dan zabave, dan pogovora v prijateljski družbi. Ljudem v pouk in zabavo je ustanavljal Krek izobraževalna društva. Naj imajo kmetje kar mogoče veliko koristi od vsega, kar iznajdeta znanost in umetnost za olajšanje in olepšanje življenja! Tudi kmet naj ima svoj pevski zbor, tudi on naj gleda gledališke igre, naj posluša predavanja, naj si izposoja knjige! Iz teh izobraževalnih družtev se je rodil telovadni odsek »Orel«. Krekova društva so v mnogočem spremenila obličje slovenske zemlje. Sam je z zadovoljstvom ugotovil, da so fantje iz sosednih vasi, ki so se poprej sovražili in pretepali, postali prijatelji, ki so bili včlanjeni v istem društvu.

In dobro je vse, kar ljudi zbližuje in spoprijateljuje.

Če dostavimo še to, da je Krek skozi dolga leta brezplačno pisal vse uvodnike za »Domoljuba«, nam bo še bolj jasno, kako zelo je zaslužil naš veliki pokojni prijatelj, da smo se ga za obletnico njegovega odhoda od naš spomnili v našem listu.

Evropa je molila

V preteklih dneh, ko so milijoni ljudi trepetali pred strašno vojno, smo brali v časopisih, da je Evropa zopet enkrat molila, in sicer zaupno in goreče molila. V Parizu sta bili cerkvi Naše Gospe in Srca Jezusovega noč in dan nabito polni vernega ljudstva, prav tako so molili noč in dan v cerkvi sv. Vida v Pragi, posebno goreče pa so molili za odvrite vojne Angleži, zbrani po raznih cerkvah. Tudi drugod so molili pobožno in zaupno, da

bi nas Bog obvaroval strašne šibe božje svetovne vojne. Molitve vernega ljudstva so bile uslišane in Bog je za sedaj prizanesel brezbožni Evropi zaradi pravičnih, kakor je bil nekoč pripravljen prizanesti Sodomi in Gomori zaradi nekaterih pravičnih. Vsi ti milijoni, ki so v teh hudih dneh molili, priznavajo Boga in se zavedajo da smo mi vsi v božjih rokah.

(Nadaljevanje na prihodnji strani)

Toda, če pa pogledamo po svetu, vidimo, kako se krščanska miselnost in s tem seveda tudi molitev izriva iz vsega javnega in zasebnega življenja. Družinsko razmerje med delavcem in delodajalcem, prijateljska tekma med posamezniki in krščansko pojmovanje dela, vse to je izginito. Liberalizem in kapitalizem sta nastopila zmagovalno pot v svet. Krščanska načela so morala izginiti iz zakonodaje in javnega življenja. Knjiga in gledališče, vse kulturno življenje, je začelo pridigati odpad od Boga.

Razmerje med narodi, med posameznimi stanovni, med posamezniki postaja vedno neznošljivejša, ker se z odpadom od Boga veča brezobzirno samoljubje. Stiska sledi stiski in skoraj se zdi, da stojimo pred splošnim poginom. In zakaj vse to? Ni dvoma, da zato, ker je mnogo ljudi zapustilo Boga in z Bogom zapustilo tudi molitev.

Naš slovenski narod je po veliki večini globoko veren in pobožen, vestno izpolnjuje dolžnosti do Boga in do države, ker se pač zaveda, da je treba dati Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega. Toda vernost našega naroda vendar nas ne sme oslepiti in nspavati, da ne bi videli, da so tudi med našim narodom na delu temne sile, ki bi najraje zatrle vsako versko življenje, ker ga smatrajo za nekaj, kar se je že preživelo. Mnogi bi najraje videli, da bi se ne zidale nobene cerkve več, da se ne bi postavljali oltarji Bogu v čast, da se ne bi naši otroci vzgajali več v strahu božjem, ampak v neki miselnosti, ki je nam Slovincem in katoličanom nasprotna in sovražna. Solo bi najraje, če bi jim le bilo mogoče, laizirali, kakor pravijo s tujo besedo, to je taka šola, kjer bi se otrokom ne govorilo več o Bogu, o molitvi, o posmrtnem življenju in sploh o ničemer, kar spominja na Boga in na krščanstvo.

Resnica je, da se pojavljajo zastopniki te protiverske in brezbožniške miselnosti, morda za sedaj še bolj prikrito, tudi med vernimi kmečkimi ljudmi. Zaenkrat poskušajo našo mladino prepeljati s sovraštvom do duhovnikov, ker se pač zavedajo, da jo bodo potem veliko laže odtujili tudi od Boga in od vere. Naj bo omenjeno, da se posebno v zadnjem času čuti pri nekem delu naše šolske mladine strupena mrznja do duhovnikov in do Cerkve. Nikakor si ne moremo misliti, da bi šolska mladina sama prišla do tega, marveč morajo biti udeleženi pri tem delu gotovi ljudje, ki jim je veliko na tem, da se mladina navzame mrznje in sovraštva do katoliškega duhovnika. Dobro vedo, da pri odraslih ne bi imeli zadovoljivega uspeha, ker jih pač predobro poznajo zaradi svojega delovanja, zato so se pa lotili mladine. Trdno smo uverjeni, da zdravo in nepokvarjeno kmečko in delavsko ljudstvo ne bo poslušalo takih zapeljivcev, zato pa naj pazijo na svoje otroke, da ne bodo nikakor dopustili, da bi jih kdo hujskal proti duhovščini in jih tako polagoma vodil v protiverske in proticerkvene vode. Zato je na mestu velika čuječnost, da ne pride ponoči sovražan človek in ne vseje strupa v dušo Bogu, Cerkv in duhovnikom vdanih slovenskih otrok. Resnica je, da je propaganda za to velika.

Sedanji papež prav toplo priporoča katoličanom katoliško akcijo, s katero naj se postavi mogočen zapah proti vsakemu brezbožniškemu in protiverskemu poskusu. Drugi namen katoliške akcije je pa ta, da se oni, ki so zaradi protiverskega in proticerkvenega hujskanja postali suhe veje na drevesu živega

Važne spremembe na Češkoslovaškem

Na Češkoslovaškem so se v preteklem tednu dogodile zopet velike spremembe. S hitrimi koraki dobiva češkoslovaška država nov zunanjepolitični in notranjepolitični obraz.

Glavni dogodek v tem okviru je bil odstop predsednika Beneša, ki je po nastalih dogodkih postal nemogoč. Nemogoč po izoblikovanju novih, popolnoma drugačnih zunanjepolitičnih odnosov države s sosedami, nemogoč tudi pri preosnovah, ki so postale nujne na notranjem področju. Beneš je bil na zunaj zagovornik najbolj tesnega prijateljstva s Francijo in posredno po nji tudi s sovjetsko Rusijo. Nova češkoslovaška država pa bo morala iskati zaslombe pri nemški sosed, ki je okrog in okrog obkrožuje, in pri Poljaki, ki so mogočen slovanski sosed. Morala bo napraviti križ čez vso prošlost, ki se je ob usodni uri izkazala kot velika, usodepolna zmeta. Na zunaj je bil Beneš zagovornik močnega centralizma, ki se je upiral samoupravnim težnjam narodov, ki so živeli v mejah države. Če ni imel zaupanja do tujerodnih narodnosti, se temu ni čuditi. Da pa ni prišel nasproti Slovakom in Rusinom, se je pokazalo kot usoden greh. Nova Češkoslovaška je ta greh že deloma popravila. Beneš bi na tej poti bil le ovira. Odpeljal se je v Švico in bo iz daljave opazoval novo rast svoje domovine.

Ves teden nemške čete zasedajo ozemlje, ki jim je bilo prisojeno. Zasedli so do dne 10. t. m., torej do ponedeljka opoldne vse one ozemlje, koder prebiva več kakor polovica Nemcev, in to na podlagi ljudskega štetja v stari Avstriji leta 1910. Tako so sklenile velesile. Sklep je bil za Čeha novo razočaranje, ker pride na ta način pod Nemčijo poleg Nemcev tudi okrog 800.000 Čehov. Poleg tega padejo v Nemčijo najbogatejši kraji bivše češkoslovaške države, premogovniki, železni rudniki, tekstilna in steklarska industrija. Češka bo sedaj kar čez noč postala poljedelska država. Plebiscita, ki bi tudi še moral ponekod biti, menda ne bo, ker se bo nova praška vlada z nemško vlado tako sporazumela, da ljudskega glasovanja ne bo treba.

Pretekli teden so tudi Poljaki zasedli tješinsko ozemlje, kjer prebiva okrog 350.000 ljudi, kjer so veliki premogovniki ter mogočna železarska industrija.

katoličanstva, zopet vrnejo nazaj in se zrastejo s Cerkvijo, da ne bodo samo navidezni kristjani, marveč trdni in resnični katoličani. Vemo, da se bo kdo našel, ki se bo obregnil ob te vrstice ter nam očital nestrpnost in bogve kaj še. Toda nas ne sme to plašiti. Mi moramo pač vse storiti, da ostane naš narod zvest Bogu in Cerkvi, da ostane zvest katoliškimi vzorom, kajti le tak narod nam bo vedno v ponos in srečo.

Dobro in poceni

kupite vsakovrstno oblačilno blago pri staroznani manufakturni trgovini

Janko Češnik

Ljubljana, Lingarjeva ulica 1.

Svoje zahteve so prijavili tudi Madžari, ki zahtevajo vzdolž slovaške meje obsežen omejni pas, ki ima tako veliko površino kot Slovenija in kjer prebiva okrog 1 milijon 200 tisoč ljudi. Pogajanja so se že začela. V imenu praške vlade vodi pogajanja ministrski predsednik nove samoupravne slovaške vlade dr. Tiso. Madžarski apetiti se bodo izkazali preveliki in ni verjetno, da bodo mogli odtrgati od češkoslovaške države toliko, kolikor so si v svoji lakoti odmerili.

Najnovejše zahteve, ki so se pojavile, se tičejo Podkarpatske Rusije, kjer prebiva približno 700.000 Rusinov. Madžari bi jih radi pobasali ter potisnili svojo mejo na vrh Karpatov, koder teče poljska meja. Madžarska in Poljska bi radi dobili skupne meje. Toda po poročilih iz prestolnice velesil posnemamo, da so Madžari tudi tukaj imeli prevelike oči in da ta njihov načrt ne bo uspel. Velesile ga odklanjajo. Podkarpatska Rusija bo ostala v mejah nove češkoslovaške države in bo verjetno poleg Slovkov dobila lastno narodno samoupravo.

V preteklem tednu so tudi Slovaki sporazumno s Čehi in s češko vlado dobili narodno samoupravo, ki je tako obsežna, da bodo s Čehi imeli skupno samo vojsko in zunanjo politiko. Sestavili so že svojo lastno vlado. Ako zunanji dogodki ne bodo ovirali razvoja, smemo pričakovati, da se bo bivša češkoslovaška država sporazumno med vsemi prizadetimi narodi spremenila v zvezno državo treh samoupravnih narodov — Čehov, Slovkov in Rusinov.

»Venkov«, ki je glasilo Hodžove agrarne strauke, piše: »Vsi so nas zapustili in so nas prepustili ponižanju, ki nima primere. Vse naše zaupanje v čast in v svetost obstoječih obveznosti je sedaj omajano. Naš dom bo od slej manjši, toda naš bo. S pogumom bomo začeli z delom, da ga obnovimo, zaupajoč sami vase in v nobenega drugega več.«

CSR bi se bila z Nemčijo že zdavnaj sporazumela, če bi ji ne bile »plemenite zahodne države« grozile s posledicami, zdaj, ko je prišlo do skrajnosti, so pa prav te države CSR izdale. Tako piše ugledni praški list »Lidove Noviny«.

Zato naj tudi kmečki sloji slede klicu papeža Pija XI. in vstopajo v vrste katoliške akcije. Kajti, kakor za druge ustanove, velja tudi za kmečki stan, da mora kmečki človek pokristjaniti kmečkega človeka, kmečki gospodar kmečkega gospodarja, kmečki fant svojo tovarišico. Naj nikar ne govori noben kmečki človek, da se briga samo za svojo kmetijo, a za drugo se pa ne briga. To bi se reklo, da je v njem Kajnova miselnost, češ, kaj me briga moj sosed. Če gori sosedu hiša nad glavo, ne boš rekel, kaj me briga; hitro boš šel in pomagal reševati, kar se pač rešiti da. Ali boš ob strani stal, če se tvoj sosed-kmet pogreza v brezverstvu in se ga oprimejmlje protikatoliška miselnost? Pojdi ga reševati — veliko dobro delo boš storil. To je tvoja častna naloga in iskreno vabilo sedanjega papeža Pija XI.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o Knez-namestnik Pavle je z ukazom vrhovnega poveljstva naše vojske napredoval za divizijskega generala.

o 40 letnice svojega mašniškega posvečenja je obhajal konec septembra naš rojak kapucin p. Oton Kocjan v Marijini baziliki v Loreto v Italiji. Na mnoga leta!

o Na teološkem oddelku ljubljanskega vseučilišča je imenovan za predavatelja iz cerkvenega govorništva Al. Košmerlj, župnik pri Sv. Petru v Ljubljani. Cestitamo!

o V Indijo na misijonsko delo odpotuje 17. oktobra naš novi misijonar g. Anton Gabrič D. J. Bog blagosloviljaj njegovo delo!

DOMAČE NOVICE

d Mnogo prvovrstnih jabolk raznih sort je bilo te dni na ljubljanskem trgu. Jabolka so bila od 2—5 din kg. Domačih hrušk je prav malo na trgu. Nekateri se zanimajo za tepke, ki jih ni dobiti. Treba je pripomniti, da se tepke najlažje ohranijo tja do drugega poletja, ako jih ljudje spravijo v kadi, nalite z vodo. Voda je potem poleti najboljša pijača in tepke ostanejo notri popolnoma ohranjene, kakor ste jih dali v kad. Konserviranje tepk so včasih gojili kmetje na Notranjskem. Ta dobri sadež sedaj izginja. Tepke, ki jih je bilo na trgu prav malo, so bile po 3 din za kilogram.

d Duhovne vaje na Mali Loki bodo za žene od 12. do 16. novembra. Za dekleta od 26. do 30. novembra in pred božičem od 17.

Ob veliki udeležbi vernikov od blizu in daleč je škof dr. Rožman ono nedeljo blagoslovil na Kodeljevem novo cerkev sv. Terezije Deteta Jezusa

do 21. decembra. Vzdrževalnina je 85 din. S tem je všteta tudi vožnja iz Ljubljane in nazaj. Priglasite se takoj na naslov: »Dom Brezmadežec, Mala Loka pri Ihanu, pošta Domžale.

d Razstava povojne slovenske knjige. Društvo slovenskih književnikov je priredilo te dni v Ljubljani razstavo slovenske knjige. Na razstavo smo lahko ponosni vsi, ki slovensko čutimo.

d Bodite pri nakupu obleke oprezni. — Ljubljanska policija je dobila obvestilo o velikem vlomu, ki je bil izvršen dne 16. septembra v vasi Aržišče pri Kostanjevici. Tatovi so vdrli ponoči najprej v hišo Josipa Bardika ter mu ukradel 6000 din gotovine in več obleke. Posestnikovemu bratu Antoniu so odnesli tudi več obleke ter 178 din v kovancih. Oba brata sta oškodovana za 9690 din. Še isto noč so vlomili pri posestniku Josipu Lahnerju v isti vasi ter odnesli mnogo obleke, perila in obutve, dalje dva kosa svinjskega mesa ter pet bankovcev po 100 din. Lahner trpi 3080 dinarjev škode. Oblasti se zelo trudijo, da bi izsledile vlomilce, ki bodo nedvomno poskušali tako velik kup obleke spraviti čimprej v denar.

d 100 let je doživela. V Samoboru na Hrvaškem živi sama zase in ločena od hrupnega sveta gospa Irma pl. Hirling, ki se je rodila v Varaždinu dne 7. oktobra leta 1838, torej je bila pred kratkim 100 let stara. Kot dekle se je poročila z avstrijskim stotnikom pl. Hirlingom, ki je bil glavni oskrbovatelj avstrijske armade ob okupaciji Bosne. Nekaj časa sta z možem živela v Zagrebu in tudi na Dunaju, dokler se nazadnje nista preselila v Samobor, odkoder je doma njena rodovina po materini strani. Po svetovni vojni, ko je postala vdova, bi bila gospa morala postati romunska državljanka, kakor bi bil postal tudi njen mož. Ona pa je hotela ostati v svoji hrvaški domovini. Sto let stara gospa je še vedra in kreпка. Pred dvema letoma je še hodila na sprehod, sedaj pa ne more več. Pač pa se sprehaja po vrtu, igra rada karte in prebira časopise.

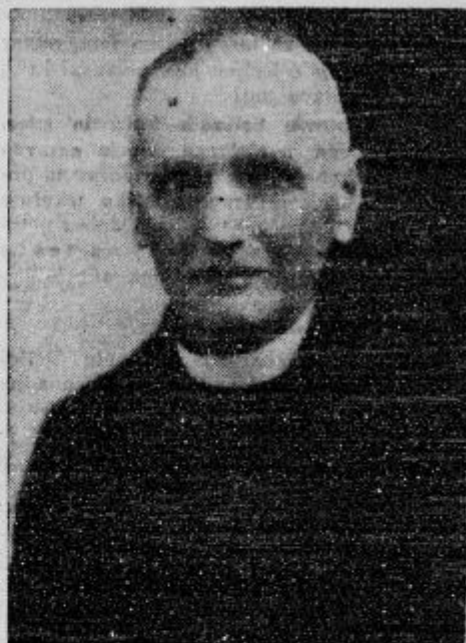
d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d Tretjega iz Kolmanove družbe so prijeli. Medtem ko se roparska napadalca Kolman in Bosanec Hojdelič, ki sta zagrešila poleg drugih grehov tudi surovi roparski napad na prof. dr. Knifca iz St. Vida ter nešteto drugih vlomov, že bridko kesata v sodnih zaporih, pa policija poizveduje dalje, ker pravilno sklepa, da ta dva zločinca nita mogla biti sama, temveč da jih je bilo cela tolpa. Sedaj je zaprla tretjega člana te tolpe, poglavar je bil seveda Kolman, ki kot Slovenec najbolje pozna naše kraje, člani pa so skoraj sami Bosanci. Tretji zločinca je Saleh Aleksevič, star 28 let in doma iz Bosanske Krupe. Sedaj je že priznal, da je vlomil konec avgusta v mlekarino Marije Režekove od koder je odnesel 2380 din gotovine in več živil. Pomagal pa mu je Hojdelič, s katerim sta si razdelila plen. Ta najbrž ne bo zadnji iz Kolmanove tolpe, katerega je policija prijela.

d Banska uprava v Ljubljani je izdala okrožnico o zatiranju San-Josejevega kabaria.

† Jože Debevec

Dne 5. oktobra 1938 je umrl v ljubljanskem Leonišču magistr. dr. Jože Debevec, urednik »Doma in sveta« in zaslužni slovenski kulturni delavec. Svoj čas je bil prefekt v Alojzijevišču, nato profesor na gimnazijah v

Kranju in Ljubljani. Leta 1924 je stopil v pokoj in je bil potem vse do zadnjega ravnatelj uršulinske gimnazije v Ljubljani. Z Debevcem sta slovenski narod in kultura izgubila odličnega delavca, književnega vzgojnika in svetovne svetovne izobrazbe, širokih pogledov ter nepristranosti, enega najčistejših zastopnikov tiste vrste značajev, ki z naše srede vse bolj izginjajo, ki pa tvorijo v vsaki družbi in v vsakem narodu njegovo najtemeljitejšo jedro. Slava spominu dr. Jožeta Debeveca!

1. Prodajati sme sadike le oni drevesničar, ki je dobil dovoljenje za prodajo od kralj. banske uprave. Brez takega dovoljenja ne sme sadik nihče vnovčevati. 2. Vse sadike in njih deli (razen korenin) se morajo pred oddajo razkužiti na ta način, da se potopijo v raztopino 6% neodezdrina ali 12% arborina ali 20% žveplove-apnene brozge. 3. Vsak drevesničar mora voditi knjigo, iz katere je razvidno, komu in kdaj so bile sadike prodane. Prodajalec je dolžan izdati za vsako odprodano količino sadik račun, v katerem mora označiti, komu in koliko ter katere sadike je oddal. Na zadnji strani računa mora drevesničar-prodajalec potrditi z lastnoročnim podpisom, da je sadike razkužil s potapljanjem v predpisano razkužilo. Pri odpravi sadik po železnici (pošti) se mora isto potrditi tudi na tovornem listu. 4. Drevesničarji morajo imeti verodostojno dokazilo v izvorniku o količini razkužil (insekticidov), ki so se uporabili v njih drevesnicah za razkuževanje sadik.

d Ne samo lahkomišelnost, tudi neprermorne plače so vzrok zadolžitve. Zadolženim uradnike je trdo prijela banska uprava v Sa

VINA

prvovrstna, po najugodnejših cenah kupite pri
CENTRALNI VIKARNI v Ljubljani

rajevu. Ugotovilo se je namreč, da ima precej uradnikov svoje plače zaplenjene do višine 50% ali nekoliko manj. Kako potem tak uradnik živi, si ni težko misliti. Zato je banska uprava vse te grešnike pozvala, naj v najkrajšem času uredijo svoje dolgove, ker bo sicer proti njim uvedena disciplinska preiskava.

d Krah se povenili tudi ljubljanski peki.

d 9. oktobra se minula štiri leta, odkar je bil v Franciji ustreljen jugoslovanski kralj Aleksander. Slava mu!

d Pri gotovih boleznih žolča ta jeter, žolčnega kamna in zlatence urejuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznenje črev. Kliniške izkušnje potrjujejo, da domače zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda pomešana z nekoliko vroče vode.

Č. št. reg. B. br. 2074723.

d Povest o prebarvanem prasetu. V Hošah pri Mariboru je bila izvršena nenavadna tatvina, ki vzbuja sedaj v vsem kraju veselost. Viničarka Marija Vindiš iz Sp. Hoč je imela pet mesecev staro prase, ki je nekega dne kar na lepem izginilo s paše. Tatvina je bila prijavljena orožnikom, ki so iskali nekaj dni ukradeno žival po vsej okolici, dokler niso izvedeli, da je neka prevzičkarica v Čreti dobila pred nedavnim časom prase iste starosti. Podali so se k njej, pa so ugotovili, da bi se starost, velikost in oblika praseta ujemale z ukradenim, samo barva je različna. Ukradeno prase je bilo belo, to pa, ki so ga našli pri prevzičkarici, pa črno. Vseeno pa se jim je zdela barva nekam sumljiva ter so št prase natančneje ogledali. Pri tem so ugotovili, da je bilo prase pobarvano s sajami. Prevzičkarica je nato priznala, da je prase sama prebarvala, da ga ne bi nihče prepoznal, izjavila pa je, da ga ni ukradla, temveč da se je samo zateklo na njeno dvorišče. — Poleg ljudi se torej sedaj barvajo tudi praseta.

d Vagonov je zopet dovolj. Ker so odhajali vagoni z našim izvoznim blagom v tujino, a se iz tujine zaradi zadnjih dogodkov niso vračali, je nastalo v naše državi veliko pomanjkanje vagonov. Železniški upravi pa se je zdaj posrečilo, da so zopet prišli vagoni nazaj in zato sporoča, da bo od danes dalje spet dovolj vagonov na razpolago.

d Mariborski peki združeno združenje. Mariborski pekovski mojstri so te dni sklopali o dveh perečih vprašanjih, ki zanimata široko javnost in nje same. Prvo je vprašanje znižanja krušnih cen, drugo pa ustanovitev pekovske nabavljalne zadruga. Glede znižanja cen so se pekovski mojstri sporazumeli na sledeče cene: pričeni s ponedeljkom, dne 10. t. m. se bo prodajal v Mariboru kilogram belega kruha po 4.25, kilogram polbelega kru-

„Mala cvetka“ je dobila veliko cerkev

V nedeljo, dne 9. oktobra je ljubljanski škof dr. Rožman blagoslovil na Kodeljevem v Ljubljani veliko cerkev, posvečeno spominu sv. Terezike Deteta Jezusa. Načrte za to veličastno hišo božjo je napravil inž. Herman Hus, gradilo pa jo je podjetje Tomazič. Blagoslovištev nove cerkve je bila združena z velikimi svečanostmi, ki so trajale ves dan. Prišlo je vse polno romarjev in vernikov iz raznih krajev Slovenije in tudi od drugod iz države. Po blagoslovitvi je bilo ljudstvu dovoljeno iti v cerkev, ki jo je tudi takoj napolnilo. S prižnice je imel škof dr. Rožman lep cerkven govor o sv. Tereziki ter je zlasti naglašal njeno nežno ljubezen do Jezusa. Ze takoj v uvodu pa je čestital arhitektu in

stavbeniku, ki sta dovršila tako lepo umetnino. Škof je potem daroval sv. mašo, pri kateri je pel mešani zbor Mladinskega doma, vmes pa je bilo ljudsko petje, ki ga je spremljala rakovniška godba. Popoldne je ljudstvo spet napolnilo cerkev. Dr. Tomec je v svoji pridigi razlagal vernikom pomen nove cerkve ter njeno zgradbo. Cerkev še ni popolnoma dograjena, toda takoj ko bo dograjena, bo tudi posvečena. Služba božja pa bo v njej sleherni dan. Govoru dr. Tomeca so sledile pete litanije in slovesen blagoslov, nato pa je bila v nabito polni dvorani Mladinskega doma akademija. Kodeljevo je bilo vse v zastavi. Prostor pred cerkvijo je bil okrašen z mlaji in s pomembnimi primernimi napis.

ha po 3.85 in kilogram črnega kruha po 3.60 din. Ker pa imajo mariborski peki tako zvani komadni način, ki ima enoaino ceno 4 din za vse vrste belega kruha, bo tehtala po novem znižanju štruca belega kruha za 4 din 94 dkg, štruca polbelega kruha za 4 din 104 dkg in hlebec črnega kruha za 4 din 111 dkg. Za pečenje domačega kruha bodo računali strankam 2.50 do 3 din od komada po velikosti. — Glede zadruge so sklenili pekovski mojstri

Izšla je Družinska Pratika za leto 1939

z zelo bogato vsebino in obilico krasnih slik v bakrotisku.

Dobiva se za ceno **Din 5**— (po pošti 50 par več) v vseh knjigarnah in mnogih trgovinah širom Slovenije. Preprodajalci velik popust.

»Družinska Pratika« naj najde pot v vsako hišo!

sledeče: Ustanovi se nabavljalna zadruga mariborskih pekovskih mojstrov, ki bo za vse člane skupaj nabavljala moko, kvas, slad, drva, premog in sploh vse potrebščine. Na ta način se bodo dale deseti enotne in v primeri s sedanjimi tudi ugodnejše cene za vse te predmete.

d Naše slive se dobro prodajajo. Slive jugoslovanskega izvora se na dunajskem tr-

zišču zelo dobro prodajajo. Te dni je spet prišlo tjakaj osem vagonov sliv iz Višegrada in Ustiprača. Vse blago je bilo takoj razprodano. Cene so dobre in stalne. Povpraševanje je toliko večje, ker prihaja na trg iz drugih držav le bolj pičla količina blaga.

d Daleč od kulture. Čuden, pravzaprav za današnje čase neverjeten sklep so sprejeli člani pravoslavne občine v Novem Sarajevu v Bosni. Kmetje so se zbrali pod vodstvom svojega predsednika Vukotiča in sklenili prositi bansko upravo, naj jim dovoli, da izkopljejo iz groba na svojem pokopališču truplo neke ženske, katero so bili do kosti izgrizli psi. Kmetje pravijo, da so se od časa, ko so to žensko pokopali na njihovem pokopališču, čeprav ni bila njihove vere, začele dogajati kar zapovrsti hude nesreče. Zato mislijo, da se bu zlu prišlo v okom na ta način, da truplo ženske izkopljejo in ga pokopljejo na pokopališču tiste veroizpovedi, kateri je ženska pripadala.

d Zakaj se je kruh povenil. Popuščenje napolnosti na svetu je imelo precej močan vpliv tudi na vsa žitna tržišča, med temi seveda tudi na jugoslovanska. Pred kratkim pridelovanci niso nič preveč ponujali svojega žita kupcem, ker so čakali, da se bo morebiti vnela vojna in bodo pri povišanih cenah prav lepo zaslužili. Ker pa se njihova pričakovanja niso hotela uresničiti, so morali svoje blago dati na trg pod nižjimi cenami. Tako so na vojvodinskih tržiščih nenadoma ugotovili, da je ponudba večja kakor povpraševanje.

d Kravo je prebarval. Ukradeno kravo je z lakom prebarval tatič iz vasi Budaševa pri Sisku. Kmetu Ferenčaku je izginila krava za katero je bila izginila vsaka sled. Domači so sicer mislili, da jo je odpeljal eden izmed njihovih sosedov, toda orožniki kravo s takimi in takimi lisami ter posebnimi znaki niso našli. Po nekaj dneh pa je tatiča le začela grizti vest, da je kravo izpustil in jo sredi noči nagnal na bližnji pašnik. Zjutraj so kravo našli in ugotovili, da je imela lise prebarvane z lakom.

d Ta je bila pa res vodena. 996 litrov vode so izčrpali iz bolne muslimanke, ki je bila že 11 mesecev bolna na vodenici, v Mostarju. Bila je to Hata Salčin. Vseh 11 mesecev je preležala v mostarski bolnišnici, kjer so ji črpali vodo skoraj brez prestanka. Zdravniki so se čudili, odkod toliko vode. Dogodek pomeni tudi za zdravniško znanost redkost, a katero se bodo še strokovno bavili. Vse zdrav-

Čehi obtožujejo zavezniške velesile

»Česke Slovoc piše: »Niti Francija, niti Anglija, niti sovjetska Rusija niso hotele iti v boj za Češkoslovaško. V Parizu in Londonu slavijo državnike, ki se vračajo iz Monakovega, kot junaško rešenike svetovnega miru. Toda mir smo rešili edino mi, samo mi in mi sami. Rešili smo njihov mir in mir v Evropi, ker smo sprejeli naše strašne žrtve. Za te

velesile takorekoč niti obstojali nismo. Naši zapadni zaveznički so nam nalagali vsak dan večje žrtve in so nam za to obljubljali jamstva za naše nove meje. Toda zadostovalo je, da je Hitler rekel: Ne! pa so nam naši takomenovani prijatelji takoj svetovali, naj znikamo še naše tisoč let stare meje.«

ljanje pa ženski ni pomagalo, da bi se za daljši čas obranila smrti.

d **Zgodaj je dobil brke.** Belgrajski časopis poročajo o nekem Zonarju Glogu iz vasi Novi Dol pri Nevesinju. Danes je deček star že osem let, a nosi že dve leti košate brke pa tudi po ostalih delih telesa je močno poraščen. Nekateri znanstveniki so se za dečka začeli zanimati, toda njegov oče ga noče pustiti njim v roke. Otrok sam se skriva, ker se boji, da bi ga kdo ukradel. Fantiček je tudi košat in močan, le v rasti v višino je nekoliko zaostal. Meri namreč le 90 cm.

d **Prvi tramvaj k Sv. Križu.** Dne 5. oktobra popoldne je stekel k Sv. Križu prvi tramvaj. Ob tej priliki je bila velika slovesnost, ki se je udeležilo poleg številnega občinstva tudi veliko število odličnikov, med njimi župan dr. Juro Adlešič z nekaterimi člani mestnega sveta, dalje predstavniki Maloželezniške družbe, inženirji, ki so vodili delo, delavci in lepo število novinarjev. Povabljeni so se v dveh vozovih odpeljali po novi progi k Sv. Križu, kjer je imel slavnostni govor zastopnik Maloželezniške družbe, občinski svetnik vseučiliški profesor inž. Hrovat, ki je podal zgodovino novih tramvajskih prog in branil tramvaj pred nekaterimi pristaši drugačnih prometnih vozil. Nato pa je stolni kanonik in občinski svetnik arhidiacon (nadzornik nad gotovim številom dekanij) dr. Tomaž Klinar s svojima spremljevalcema šempetrskim župnikom Košmerljem in upravnikom svetokriškega mrliškega urada Legatom blagoslovil novo progo. Ob tej priliki je imel tudi kratek nagovor na vse navzoče. Po blagoslovitvi pa je bil v gostilni pri Pavšku pripravljen za povabljenec prigrizek. Tedaj je imel župan dr. Adlešič daljšo napitnico, v kateri se je zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli s svojim delom do zgraditve te proge. Naslednjega dne so začeli na novi progi z rednim prometom.

d **Takih pa ni mnogo med nami.** Poseben ljubitelj otrok je bil varažinski učitelj Mihovil Pavlinovič. Nedavno je praznoval zlatoporočko, pri kateri so bili tudi vsi njegovi otroci, šest po številu, ki so vsi študirali. Poleg tega se je slovesnosti udeležilo tudi nekaj njegovih obdarjencev, ki jih je Pavlinovič

Izpremembe temperature

so često vzrok prehlada, ki ima lahko za posledico dolgotrajno bolezen. Mislite pri

prvih znakih obolenja na Aspirin tablete in na „Bayer“ jev križ, ki jamči za pristnost!

ASPIRIN

TABLETE Z BAYER-JEVIM KRIŽEM.

Oglas reg. št. S. br. 437 od 10. I. 1934.

skozi vse žolanje podpiral s tem, da jim je dajal hrano in stanovanje. Vseh takih srečnikov je bilo 63, ki so vsi v dobrih službah.

d **Velika kazen za mali greh.** Zaradi enega samega grozda je ubil človeka Aleksander Stankovič iz Slišanov pri Leskovcu. Andjelkovič se je zvečer vračal skozi vinograde proti domu. Ko je hodil mimo lepih grozdov, se je pa na Stankovičevem vinogradu spozabil in utrgal grozd. Takrat pa je že počil strel, a Andjelkovič se je zgrudil mrtev.

d **Polija kupčija s Francijo.** V okolici Čakoveca v Medmurju vsako leto nabirajo polže, da jih potem izvažajo na Francosko, kjer taka reč gre v dober denar. Tudi letos je šlo iz Medmurja v Francijo že cele tri vagonne polže. Sedaj pa je izvoz zastal, ker Francozi niso voljni kupovati polže tako drago, kakor so jih kupovali prvi dve leti. Trgovci so kmetom plačevali polže po 1 dinar in poldrugi dinar kilogram, sami po so jih izvoznikom prodajali po dva dinarja do po dva dinarja

in pol za kilogram. Zaradi tega ni čuda, če so polži na Francoskem bili precej dragi. Na drugi strani pa je bila konkurenca hercegovskih polžev precej velika. Hercegovcem so trgovci dajali za kilogram polžev samo po 50 do 60 par, zaradi česar so prišli hercegovski polži na francoski trg precej ceneje ko medmurski. Sedaj je ta kupčija zastala.

d **Izvoz grozdja in sliv.** Dnevno 4 do pet vlakov grozdja odpravlja jeseniška železniška postaja v Nemčijo. Nekaj je našega, zlasti smerderevsko, večina pa je bolgarsko. V prejšnjem tednu je zaradi svetovnih dogodkov ta promet nekoliko pojenjal, sedaj je spet dovolj vagonov na razpolago in prevoz brezhibno funkcionira. Med temi vagoni je še nekaj vagonov pošiljk naših sliv (Bosna), ki so bile glavni naš izvoz pred nekaj tedni. Pomisliti pa moramo, da gre enaka količina sadja v Nemčijo tudi skozi Maribor.

d **Dom za železniške otroke** je oni ponedeljek odprl v Tešici pri Nišu minister za promet dr. Spoh v prisotnosti ministra za socialno politiko dr. Cvetkoviča ter bana moravske banovine Krasojeviča. Dom je namenjen zdravljenju in okrevanju železničarskih otrok.

d **Zastoj v obratu litijske predilnice** je nastal zaradi zadnje svetovne krize, kog tudi v Litijo še ni prispela davno naročena količina več desetih vagonov ameriškega bombaža, ki bi morala s parnikom prispeti v Trst. Krivda je menda v tem, da so morale prevozne družbe svoje trgovske parnike staviti svojim državam za vojne namene na razpolago. Sicer ima predilnica dovolj drugega, posebnoma indijskega bombaža v skladiščih na razpolago, ne more pa samo tega predelavati v prejo. Da ne bi obrata za nekaj časa popolnoma ustavili, dokler ne prispe ameriški bombaž v Litijo, se je obratno ravnateljstvo

Fašisti za čisto italijansko kri

Veliki fašistovski svet se je sestel v Rimu in obravnaval vsa vprašanja, ki se tičejo italijanske domače in zunanje politike. Izrečno se je bavil tudi z judovskim vprašanjem in sprejel glede tega naslednje sklepe: 1. Prepovedani so zakoni Italijanov in Italijank z ljudmi, ki pripadajo judovskemu, zamorskemu in drugim nearijskim plemenom. 2. Vsem civilnim in vojaškim državnim uslužbencem so prepovedani zakoni s tujkami, pa naj bodo kateregakoli plemena. 3. Za poroko Italijanov in Italijank s pripadniki drugih arijskih plemen (Slovencev, Hrvatov, Nemcev?) bo odslej potrebno poprejšnje dovoljenje notranjega ministarstva. 4. Treba je poostri vse ukrepe proti tistim, ki škodujejo ugledu italijanskega plemena v deželah italijanskega cesarstva. 5. Veliki fašistovski svet poudarja, da je bilo svetovno judovstvo po prepovedi prostozidarstva v Italiji duša vsega protifašističnega gibanja na vseh področjih in da je bilo tuje judovstvo, kakor tudi izseljenci italijan. Judje

v nekaterih dobah, zlasti 1924 in 1925 ter med abesinsko vojno enodušno nasprotno fašizmu. 6. Judje, ki so se po letu 1923 priselili v italijansko cesarstvo, niso iskreno naklonjeni fašizmu, ker je ta duhovno in politično nasproten mednarodnim stremljenjem judovstva. 7. Svetovno judovstvo je v Španiji na strani boljševikov. 8. Zato veliki fašistovski svet meni, da ni mogoče preklicati zakona, ki prepoveduje tujim Judom vstop v Italijo in da je neobhodno potrebno izgnati takej vse nezažljene Jude. 9. Notranje ministrstvo bo po navodilih velikega italijanskega fašistovskega sveta določilo, kateri italijanski Judje, ki so se priselili zadnja leta, bodo izgnani, in koga je po novi zakonodaji treba smatrati za Judje. 10. Italijanska vlada ne bo z ničemer omejevala verske svobode tistih Judov, ki bodo po izvedbi nove zakonodaje ostali v Italiji in cesarstvu in tudi ne bo prepovedala kulturnega udejstvovanja, seveda v okviru njihove plemenske skupnosti.

TVRDKA I. C. MAYER, LJUBLJANA

je otvorila v svoji novodograjeni trgovski hiši
Marija trg — Wolfova ulica
posebni oddelek za cenejše vrste
manufakturnega blaga
(vhod direktno iz Wolfove ulice)
Za cenjeni obisk se uljudno priporočam

I. C. Mayer, Ljubljana

odločilo, da do tega časa ukine dva štita tendensko, samo da nudi delavstvu najrjunejši zaslužek, za kar je delavstvo hvaležno.

d Nov železni rudnik. Na Lomu tik ko-roške meje so pred kratkim našli na moč- na ležišča železne rude, večinoma hematita in magnezita, ki so jih že jeli izkoriščati. Dostoj so prodrli že kakih 30 metrov v globino do enega metra debeline. Več vagonov rude je bilo že poslanih na Madžarsko, kjer so do- gnali, da vsebuje ruda zelo mnogo železa. Obrat se bo gotovo v kratkem še razširil.

d Za vlagatelje kočevske Mestne hranilnice. Prejeli smo tale popravke: »Ni res, da je ravno izbriz 15 milijonske hipoteke po v sodbi okrož- nega sodišča v Novem mestu omenjenih tožen- cih v pravni stvari tožečih strank Štivec Fran- čišk, delavke v Turkah pri Kuželju ob Kolpi, Tanke Magdalene, služkinje v Cvišlerjih pri Kočevju in Hutterja Janeza, prevzičkarja v Livoldu pri Kočevju proti toženim strankam dr. Romu Rihardu, odvetniku, Gansmayer-ju Robertu, trgovcu in posestniku, Betriami-ju Bo- židarju, bivšemu okrajnemu šolskemu nadzor- niku, Erker-ju Raimundu, posestniku in gostil- ničkarju in Kresse-tu Alojzija, posestnika in veletgovcu zaradi izplačila Štivec Frančiški 13.692 din, Tanke Magdaleni 1386635 din in Hutter-ju Janezu 48.705 din, vrglo Mestno hra- nilnico v likvidacijo in s tem vlagateljem pri- zadejalo nepopravljivo škodo. Res je namreč: da izbris 15 milijonske hipoteke ni povzročil Mestni hranilnici nobene škode in ni imel za posledico njene likvidacije, ker je postala vsled od Velikega župana ljubljanske oblasti odo- brenega izbrisa te na nezakonit način usta- novljene hipoteke nepremična imovina »Pre- moženjske uprave« povsem bremen prosta in je samo tako mogla služiti sanaciji Mestne hra- nilnice v Kočevju, katera se je započela, ko so bili zgoraj omenjeni toženci še člani ravnatelj- stva Mestne hranilnice v Kočevju, odloeno ko je bil g. Kresse Alojzij še načelnik »Premo- ženjske uprave« in za katero je »Premoženjska uprava« žrtvovala skoraj ves les iz svojih go- zdov in podpisala zadolžnico za 2.000.000 din v korist Mestne hranilnice ter je povrh tega skle- nila prevzeti za Mestno hranilnico jamstvo za nadaljnjih 5.000.000 din, vse to zgolj v sanacijs- ke svrhe; da je bila nepopravljiva škoda pri- zadejana Mestni hranilnici že pred izbrisan 15 milijonske hipoteke s tem, da so člani ravnat-eljstva v letih 1923 do 1927, med njimi dr. Sa- jovic Ivan, Ilc Josip, Tomišoh Edaard in dr. Maurer Vilko, naložili čez 7.000.000 din pri Merkantilni banki v Kočevju, od tega čez 4 mi- lijone din protistatutarno in brez sklepa ravnateljstva in je šla vsa ta naložba v celoti v

Predavanja v ljubljanski prosveti

Prosvetna zveza je objavila spored pro- svetnih večerov v Ljubljani za leto 1938-39, ki ga s tem objavljamo zanimateljem iz Ljub- ljane in okolice v vednost.

1. 7. oktobra: Dr. I. Mal, Naše državnoprav- ne starine.
2. 14. oktobra: Prof. Silvo Kranjec, Važni dogodki v zgodovini slovenskega naroda.
3. 21. oktobra: Ravnatelj Vinko Zor, Evhari- stični kongres v Budimpešti.
4. 28. oktobra: Franc S. Finžgar, »Polome (literarni večer).
5. novembra: Msgr. V. Steska, Kulturna stop- nja narodov se sodi po pokopališčih.
6. 11. novembra: Prof. Janko Mlakar, V kra- ljstvu Dolomitov.
7. 18. novembra: Dr. Karel Capuder: Mladin- ski dnevi v Ljubljani.
8. 25. novembra: Dr. Alojzij Kuhar, Skrb velikih narodov za svojo kri v tujini.
9. 2. decembra: Dr. Ivo Česnik, Nacionalna in mednarodna usoda Slovencev in Slo- venije.
10. 9. decembra: Prof. dr. Pavel Blaznik, Na- seljevanje Slovencev.

11. 18. decembra: Dr. Juro Adlešič, Obisk pri ameriških Slovenceh.
12. 23. decembra: Univ. prof. dr. A. Snoj, So- dojna slika Palestine.
13. 13. januarja: Prof. dr. Vinko Šarabon, Kitajska in Japonska.
14. 20. februarja: I. Veider, Sv. Hema, slo- venska svetnica.
15. 27. januarja: Prof. dr. Valter Bohinec, Sta- ra in nova Češka.
16. 3. februarja: Franc S. Finžgar, Odkup Prešernove rojstne hiše.
17. 10. februarja: Dr. Alojzij Kuhar, Balkan- ski sporazum.
18. 17. februarja: Dr. A. Breclj, Učeno in ljudsko zdravstvo.
19. 24. februarja: Msgr. Viktor Steska, Zgo- dovina ljubljanskih škofov.
20. 3. marca: Dr. Ivan Ahčin, Sodobna so- cialna vprašanja.
21. 10. marca: Dr. M. Justin, Z našimi vojaki po bojnih poljanah.
22. 17. marca: Dr. Franc Stele. Plečnikovo delo za Ljubljano.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Shodi so spet dovoljeni. G. minister za notranje zadeve je z ozirom na spremem- bo zunanega političnega položaja v Evropi razveljavil svojo naredbu o prepovedi sho- dov, potovanj in sprevodov sploh, kakor tudi o prepovedi zborovanj prebivalstva po ulicah in drugih javnih mestih. Za shode, posvete in sprevode, kakor tudi za zborovanja pre- bivalstva na javnih mestih veljajo torej pred- pisi zakona o združenjih in posvetih in ob- stoječi policijski predpisi.

izgubo, nadalje da so protistatutarno sklenili v svrhu sanacije Merkantilne banke in tvrdke A. Kajfež konzorcijalne pogodbe, ki so stale Mestno hranilnico v Kočevju nadaljnjih 8 mi- lijonov din. Ni res, da je vlagateljem prizade- jana škoda nepopravljiva, res je marveč, da bodo vlagatelji prišli po sanacijskem načrtu do popolnega plačila svojih vlog brez tveganih tožba. — Mestna hranilnica v Kočevju.

p Madžarska manjšina v Jugoslaviji se nahaja v kaj dobrem položaju. Ima 103 ljud- ske šole, 530 učiteljev in od teh 493 madžar- ske narodnosti, 5 višjih ljudskih šol in gim- nazij, 73 madžarskih in 36 madžarsko-nem- ških cerkva z državno podporo, 190 knjižnic, 20 listov, 5 dnevnikov. Največ Madžarov biva v Vojvodini.

p O slovenski hlapčevski duševnosti se je raspisala »Gruda« in po njej »Kmetški list«. Pač iz lastnih izkustev! Kdo je bolj hlap- čevsko služil raznim protislovenskim režimom kakor vprav ljudje iz jugoslovenarije!

Vsem bralcem »Domoljuba« priporočamo našo domačo trgovino F. I. Gorižar, Ljubljana, Sv. Petra cesta, kjer kupite svoje oblačilne potrebštine vedno najbolje! Opozarjamo na njene oglase v »Domoljubu«!

p Občinske velitve so bile ono nedeljo v občini Kladovo. Tekmovali sta dve listi: lista JRZ z nosilcem Denič Mihajlom in lista zdru- žene opozicije z nosilcem Mladenovič Ljubo- mirom. Vpisanih volilcev je bilo 556, glaso- valo pa jih je 447, od teh za listo JRZ 294, za listo združene opozicije pa 153.

p Naak zgodovine je treba razumeti pra- večano. »Trgovski list« piše: Češkoslovaški centralizem je bil upravno dober, a se kljub temu ni mogel vzdržati. Še manj se more vzdržati centralizem, ki ima slab upravni na- čin, ker v tem primeru se pokažejo vse nje- gove napake v še bolj medli luči. Mi Jugoslo- vani smo v svoji zgodovini spoznali že dosti centralizmov in tudi takih, ki so bili večjih silovito močni. Toda, ko je prišel usodni tren- utek, ni mogel niti en tuji centralizem za- držati volje po združitvi našega naroda in vsa sila vseh teh centralizmov je padla. Če že ne moremo upoštevati nauka in dogodkov zad- njih dni, pa bi morali upoštevati vsaj dogod- ke iz naše lastne zgodovine! Smisel politike je zbrati narodne sile za velike cilje. Centra- lizem ne zbira sil, on samo navidezno vlada nad njimi. Kadar pa pridejo usodni trenutki, potem je tudi vse te navideznosti konec in pokaže se vsa nemoč centralizma. Ni pametno čakati, da šele usodni dogodki podajo ta do-

Pretekli teden je stekel prvi tramvaj do pokopališča pri sv. Križu

kaz, pametno je pravočasno začeti z reoničnim in ne le z navideznim zbiranjem narodnih sil.

p Prva in najbolj pereča resnica je — piše »Vremec« — da morajo države, zlasti manjše, same urejati svoje odnose s tistimi močnimi državami, ki bi jim v neugodnem primeru mogle postati nevaren nasprotnik, pa morejo prav tako, če se odnosi do njih urede, postati tudi koristen prijatelj. Neobhodno potrebno pa je, da vsaka država sama za sebe to uredi in to čim prej tem bolje in da ne prepusti kakih drugi, kaj šele velikim štirim silam, da v zadnjem trenutku gospodarile z njeno usodo...

p Prosvetar sokolskega društva v Radovljici J. Spitzer je stal dne pred ljubljanskim sodiščem. Obtožnica je navajala, da je Jakob Spitzer 29. junija 1937 v Radovljici na »tistem zborcu govoril tudi o sovražnikih Sokola ter v govoru vpletel Rim odnosno Vatikan. Izrekel je besede, ki jih obtožnica označuje, da je z njimi na javnem kraju dražil del ljudstva proti drugemu in izžival verski razdor. Jakob Spitzer je bil obsojen zaradi prestopka zoper javni red in mir po § 165 k. z. na 600 din denarne kazni in na plačilo povprečnine 250 din.

d Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izborno urejuje funkcije črev.

Ogl. reg. B. br. 2074/33.

p Politiko za »nek tuj račun« odklanjamo. Belgrajska »Samoupravac« piše: Jugoslovanska radikalna zajednica ni protivnica demokracije sploh, pa tudi velikih demokratskih držav na zahodu ne. Nasprotno! Nič ne razdvaja Jugoslavije od Velike Britanije in od Francije, s katerima smo vedno bili in tudi v bodoče hočemo ostati v najboljših odnosih in v najboljšem prijateljstvu. Ne smemo pa zapirati oči, da sta na mejah Jugoslavije dve drugi veliki sili, s katerima nas vežejo zelo velike gospodarske koristi in s katerima takisto nimamo nobenih političnih sporov. Zakaj ne bi tudi do njih bili v odnosih prijaznega sosedstva in dobrega prijateljstva? To prijateljstvo nam narekujejo naše lastne koristi. Vsaka drugačna politika ne bi bila naša, ampak politika za nek tuj račun.

p Angleži se zanimajo za naše trgovske zveze. Angleški gospodarski krogi zadnje dni z napeto pozornostjo zasledujejo potovanje nemškega gospodarskega ministra dr. Walterja Funka po Balkanu. V zvezi s tem bivanjem dr. Funka v Jugoslaviji prinaša angleško časopisje nekaj člankov o jugoslovanskem

gospodarstvu. Tako piše med drugim »Daily Telegraph« glede nameravane jugoslovansko-angleške trgovinske pogodbe ter pravi, da so bila trgovinska vprašanja med Anglijo in Jugoslavijo predmet razprav v uradu za zunanje zadeve. Na seji je več govornikov poudarjalo, kako se Nemčija trudi, da bi stavila Jugoslaviji ugodne ponudbe, samo da bi z njo okrepila trgovske stike. Isti govorniki so tudi poudarjali, da bi tudi Anglija morala ponuditi Jugoslaviji zaradi izboljšanja trgovinskih odnosov med obema državama nekaj ugodnosti, ki bi obema državama samo koristile.

p Iz hrvatske zgodovine. Veličasten kip prvega hrvatskega kralja Tomislava je izdelal kipar R. Frangeš iz Zagreba. Spomenik bo stal sredi Zagreba, ker nameravajo tamkaj urediti poseben park, v katerem bodo spomeniki največjih in za hrvaški narod najbolj zaslužnih mož. Ko bodo odkrivali Tomislavov spomenik, bodo priredili velike slovesnosti in igre, v katerih bodo pokazali dogodke hrvaške zgodovine. Pri teh igrah bo nastopilo nad 2000 ljudi.

p Proti državi ne smeš izrabljati svobode. Preiskovalni sodnik pri državnem sodišču za zaščito države v Belgradu je stavil v preiskovalni zapor advokata in narodnega poslanca iz Belgrada dr. Dragoljuba Jovanoviča zaradi prestopka zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, in §§ 302 in 307 kazenskega zakona, ker so dr. Jovanoviča zasačili pri delu, ko je sestavljal in pripravljaval za tisk letak, katerega vsebina je protizakonita. Svet državnega sodišča za zaščito države je zavrnil dr. Jovanovičevo pritožbo, ter potrdil, da mora dr. Jovanovič biti še dalje v zaporu.

NESREČE

n Sekira se je započila v lobanjo. Ono popoldne se je ponesrečil pri gradnji novega poslopja za bogoslovje 41 letni tesar iz Zgor. Dupleka Franc Pišek. Na novo stavbo nameščajo zdaj strešne dele. Na tesarja Piška je padla z višini štirih metrov sekira na glavo ter se mu započila v lobanjno kost. Nezavestnega Piška so prepeljali v bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno.

n Vroča kri. Skupina 20 mladeničev je napadla pri Birbir selu orožniško patroljo, ker je ta hotela aretirati nekega mladeniča zaradi širjenja neresničnih in vznemirljivih vestí. Orožniki so morali uporabiti orožje ter so bili trije mladeniči ranjeni.

n Razne nezgode. Cirkularka je odrgala vseh pet prstov brezposelnemu delavcu Ivanu Maziju iz Ljubljane. — Voz je pritisnil na ljubljanski ulici ob zid 19 letno J. Funkel in ji prizadejal smrtonovarne poškodbe. — Ono sredo se je pripetila v Rušah huda nesreča

Veramon-ovitek
z 2 tabletama

Ta zavojček zmore odslej vsakdo. Prosimo napravite poskus in prepričali se boste o naglem učinku pri glavobolu, zobobolu in bolečinah zaradi ran.

VERAMON
Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami,
Ovitek z 2 tabletama

S. br. 23.499 od 4. oktobra 1937.

v tovarni za dušik, kjer je bil zaposlen pri varjenju 19 letni varilec Maks Škerlovnik. Nenadoma mu je varilec odpadel s stroja ter ga je objel plamen. Dasi so tovariši takoj priskočili na pomoč, je vendar Škerlovniku zgorela obleka ter je dobil hude in nevarne opekline po telesu. — Z vlaka je skočil pri Kresnicah 23 letni poljski delavec Franc Razboršek. Padel je tako nesrečno, da se je močno poškodoval po vsem telesu.

n Poč mlatilnico je našel smrt. Ono soboto so v Ljutomeru pokopali učenca ljudske šole na Cvenu Zuravlja, ki je našel smrt pod mlatilnico. Ves vesel je šel tisti dan iz Šole. Na cesti je z drugimi učenci zagledal mlatilnico, ki je ravno bila na poti k nekemu kmetu. Otroci so se začeli v svoji razposajenosti obešati na mlatilnico, da bi se vozili na njej. Tako je napravil tudi mali Zuravelj. Nesrečnejša pa je izpodrsnilo ter je padel pod mlatilnico. Učenec je bil pri prči mrtev.

n Lobanja ji je počila. S Kamenščaka proti Ljutomeru je zelo strma cesta, ki je nevarna za voznike in kolesarje. Marsikateri voznik in kolesar se je na tej cesti že ponesrečil. Tako se je tudi oni ponedeljek peljal prekmursko dekle po strmini s kolesom. Med vožnjo pa je menda zavora na kolesu odpovedala in dekle je z velikansko naglico drvelo po strmini mimo cerkve, vmes silovito kričalo, na trgu pa ni moglo obvladati svojega kolesa ter se je z vso silo zagnalo v stanovanjsko hišo advokata dr. Stajnika. Dekle je vsa v krvi obležala. Pri padcu ji je počila tudi lobanja. Dekle so spravili v bolnišnico.

n Vlom v župnijske cerkev. V Kamnici pri Mariboru so imeli te dni vlomski obiski v domači župni cerkvi. Vlomilec je vdrl v cerkev s pomočjo ponarejenega ključa, s katerim je odprl ključavnico na vratih. V cerkvi se je najprej spravil nad oba nabiralnika

Otroški vrtci na Koroškem

Glede nemških otroških vrtcev, ki se tudi v novejši dobi množijo v slovenskih krajih na Koroškem piše »Koroški Slovenec« tudi sledečo: Kot glasilo Slovencev v Veliki Nemčiji smo prisiljeni, da ugotovimo: Na Koroškem dejstva ne odgovarjajo narodnosocialističnemu načelom! To dokazujejo naše šole in dokazujejo otroški vrtci, katerih pomeničevalni namen uradno potrjuje urad narodno-socialističnega odseka za ljudsko blaginjo. Na te nedoslednosti bpo-

zarjamo čuvarje narodnosocialistične miselnosti! Neiskreni državljani bi bili, če bi molče dovoljevali, da se v našem delu dežele krši narodnostno načelo narodnega socializma in javno krši jasna narodno-politična smernica Führerja in kanclerja. Ni v našo korist, da bi iz nevěščnosti našega položaja kovali kapital-drugi, morda izvendrjavni krogi. Naša zvestoba Führerju, državi in narodnosocialistični stranki nam ukazuje, da tudi tem potom nujno terjamo odpomoč.

Enega je enostavno obrnil ter iztresel iz nje-ga vsebino, na drugem pa je moral ključavnico s silo odpreti, da je prišel do denarja. Plen pa ga najbrž ni zadovoljil. Našel je kvečkemu 100 din drobiža, pa se je zaradi tega spravil nad tabernakelj. Odprl ga je s silo, razmetal svete posode, vendar je pustil monštranco in kelih pri miru ter ju ni odnesel. Potem je vdrl še v zakristijo, kjer si je obrisal čevlje v mašno srajco.

n Sveča mu je vnela obleko. Pred dnevi smo poročali o hudi nesreči 82-letnega previtkarja Andreja Polaka iz Sv. Rozalije pri Št. Jurju pri Celju. Polak je pozno zvečer hotel vzeti z nočne omarice svečo, ki mu je padla na tla. Hotel jo je pobrati in se je sklonil pri tem pa mu je sveča vnela obleko. Kmalu je bil starček v plamenu. Domači so slišali stokanje in so takoj pritekli ubogemu starčku na pomoč ter mu strgali s telesa, ki je bil kakor živa bakla, obleko. Polak je dobil hude opekline po vsem telesu, padel je v nezavest. Domači so takoj poklicali na pomoč reševalno postajo iz Celja, ki je pripeljala revčka v celjsko bolnišnico. Usodnim opeklinam se je pridružila še pljučnica, tako da je bilo skoro vsako upanje zaman. Na željo domačih so ga danes pozno zvečer peljali s celjskim reševalnim avtomobilom k Sv. Rozaliji. Že med vožnjo je starček umiral. Po enourni nošnji pridnih in požrtvovalnih članov celjske reševalne postaje so starčka prinesli na njegov dom, da je v krogu svojih domačih umrl.

n Pod avto je padel 60 letni invalid Alojzij Kristan v Mariboru. Poškodbe na trebuhu, na nogah in prsnem košu so revežu prinesle smrt, ki jo je zakrivil v prvi vrsti — alkohol.

n Avto je podrl v Mariboru 23 letnega tkaleca Franca Podobnika. Nesrečnež je poškodbam podlegel.

n Brez ženina in brez — službe. Zaradi nesrečne ljubezni se je vrgla pod tovorni avtomobil brezposelna učiteljica Olga Pavičević iz Niša. Dekle se je bilo zaljubilo v nekega fanta in zaradi njega pred kratkim tudi za-

pustilo službo. Ko je mislila, da je že pri kraju, pa se je začel fant od nje odklati. V obupu se je vrglo pod avtomobil, vendar pa so jo še nezavestno odnesli v bolnišnico. Bo težko ozdravila.

n Huda avtomobilska nesreča. Ono soboto zvečer se je na cesti v Košakih pri odcepu ceste proti Sv. Kungoti zgodila avtomobilska nesreča, ki je zahtevala mlado življenje 13-letnega sina kuharice, Slavka Kravanja. Zvečer proti sedmi uri se je vozil trgovec in lastnik tovarne »Betonik«, gospod Davorin Štucin, s svojim avtom, v katerem je bila z njim tudi še njegova hčerka, do košaškega klanca. Tukaj se mu je pokvaril motor. Štucin je avto ustavil in pravilno postavil ob desno stran ceste ter ga začel popravljati. Pridružil se mu je 13-letni Slavko Kravanja, ki mu je pri popraviljanju avtomobila svetil z žepno svetilko. Ko je bil Štucin ves poglobljen v popraviljanje voza, je iz šentlensarske smeri privozil redni avtobus, katerega je vodil Feliks Neuwirth. Avtobus je zadel Štucina in Kravanja, hčerka pa se je s kokom v avtomobil rešila udara z avtobusom. Posledice so bile strašne. Štucinu je trikrat zlomilo levo nogo pod gležnjem ter mu snelo vso kožo, dečku pa je zlomilo desno nogo, poleg tega je dobil hude notranje poškodbe. Štucinova hčerka pa je pri udarcu avtobusa v avtomobil, dobila lažje notranje poškodbe. Mariborski reševalci, ki so bili takoj poklicani na kraj nesreče, so ponesrečence prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer je Slavko Kravanja kmalu po operaciji podlegel težkim notranjim poškodbam.

n Tatovom so na sledu. V noči na 29. september okoli polnoči se je v Ljubnem zgodil velik vlom. Vlomilci, ki jih je prav gotovo bilo več, so vlomili v delavnico posestnika in čevljarskega mojstra Janeza Praprotnika v Ljubnem št. 79. Zlezli so skozi zamrežena železna okna, ko so poprej z ostrim orodjem, morda s sekuro, ubili psa, ki jim je bil na poti. V hiši so si potem naložili bogat plen. Čevljarskemu mojstru so pobrali

Pred kratkim so divjale v nekaterih krajih v Sev. Ameriki velike povodnji. Slika nam kaže prizor, kako mož rešuje otoka in ženo pred narasčajočo vodo.

in odnesli s seboj za kakih 10.000 din blaga. Vzeli so mu mnogo narejenih, mnogo na pol narejenih čevljev s kopiti vred, dalje izdelane gornje dele čevljev ter tri snope usnja. To vse skupaj je bilo vredno najmanj 10.000 din. Kakor rečeno, je bilo storilcev več in so bili previdni pri svojem vlomilskem početju. Vendarie pa niso bili dovolj previdni. Zagrešili so malenkostno nepazljivost, iz katere so potem orožniki dobili sled za njimi. Orožniki so že oni petek zjutraj na vse zgodaj prišli iz Podnarta ter začeli preiskovati.

NOVI GROBOVI

n Odprta noč in dan so groba vrata. V Trbovljah je umrla Planinčeva Malčka. — Na Jesenicah so v zadnjem času umrli na kapi lesni trgovec Kuncič Anton, Antonija Noč, in Todor Živkovič. — Na Jesenicah je zapustil solzno dolino delavec Stefan Veber. — V celjskem kapucinskem samostanu je odšel h Gospodu po večno plačilo kapucinski bogoslovec fr. Pavlin Zagar. — V Sošanju je na veke zatisnil oči ravnatelj v p. Franc Goričar. — V Kararhi pri Samoboru je umrl Alojzij Rudolf, župnik v p., doma iz Črnega vrha nad Idrijo. — V Zagrebu je izdihnil svojo dušo zasebni uradnik Rudolf Andolšek. — V Ptujju je na veke zatisnil oči sodnik nadofie. v p. Jakob Srebotnik. — V Laškem so djali v grob uradnika TPG v p. Ignacija Jarca. — V Trzicu so spremili k večnemu počitku soprogo industrijalca Lucijo Ješe, roj. Globočnik. — Na Pobrežju pri Mariboru so pokopali Elizabeto Zemljčič roj. Duh. — V Srbiji so ta mesec umrli: zidar Peter Ozmec iz Lunovca pri Ormožu, žena rudarja Ema Nose in Frančiška Pečnik roj. Čandek iz Stične na Dolenjskem. — Na Jesenicah je zapustil solzno dolino trgovec Ignacij Moric. — V Zidanem mostu je odšla med nebeške kritelce Mijica Juvančič. — V Ljubljani so umrli žena zasebnega uradnika Lojzka Cvar roj. Krašovec in orožniški podporočnik v p. Ivan Rogar. — Naj v miru počivajol

Pikčasto polje predstavlja ozemlje, na katerem prebiva več kakor 50% Nemcev.

Črna mastna črta predstavlja mejo, do katere bodo Nemci zasedli Češko.

Črtasta črta pa predstavlja mejo angleško-francoskega predloga, ki ni obveljal.

Plebiscitno ozemlje bo šele pozneje označeno.

liko krivico pa delajo haloškemu vinogradniku vinski trgovci in krčmarji, ki prodajajo naše dobro haloško vino za Ljutomerčana, hrvatske pa, ki je po kakovosti dosti slabše, pa za Haložana. Nujno potrebno je, da tu nastopijo merodajne oblasti in določijo vinu pravo ceno in popravijo te krivice, ki so se do zdaj godile haloškemu vinogradniku.

Slov. Konjice. V zadnjem času se pri nas s uspehom dela na socialnogospodarskem polju. Pod vodstvom delovnega in za splošno korist svojih župljanov vnetega g. arhidiakona imamo razmnoževati nekaj prav potrebnih, dalekosežnih ustanovitev. Tako smo prišli do meščanske šole, ki je vzdignila skraja precej prahu — a jo zdaj vsi politični nasprotniki upoštevajo, hiralnice, katera tudi nekaterim nergačem ni dala miru — čisto na pokopališče in celotno ureditev ter ustanovitev prepotrebne »Ljudske gospodarske zadruge«. Kako je bila slednja zaželjena, priča najbolj to, da ljudstvo ni moglo dovolj naglo dočakati otvoritve. Vsi so jo z veseljem pozdravili. Ljudstvo je g. arhidiakonu nadvse hvaležno in želi, da nadaljuje neprekinjeno započeto delo.

Šmartno pri Litiji. V nedeljo, dne 16. okt. ob pol 3 popoldne bo na pokopališču v Šmartnem blagoslovitev nove grobnice v kapeli in prenos umrlih naših dušnih pastirjev, nato pa blagoslovitev in odkritje spomenika padlim vojakom. Slovesnost se začne takoj po večeritvah s sprevedom iz župne cerkve. Grobnico bo blagoslovil prejšnji naš dekan, sedaj častni kanonik g. Matej Rihar. — Zadnji čas se pri nas smrt pogosto oglašja in pobira same stare korenine. V preteklem mesecu je umrlo 5 oseb nad 75 let starih. Umrli je od kapi zadet Berlič Jakob iz Vel. Kostrevnice v starosti nad 80 let. V nedeljo pa smo pokopali Kavšek Uršulo iz Črnega potoka, staro 83 let. Naj v miru počivajo! — Knjižnica Prosvetnega društva je odprta vsako nedeljo in praznik od 9 do 10 popoldne. Le pridno segajte po knjigah! — Preteklo nedeljo je imelo šmartinsko okrožje Fantovskih odselkov v Društvenem domu v Šmartnem letni občni zbor. Za predsednika okrožja je bil izvoljen brat Štros Ivan iz Litije.

Lučine nad Škofjo Loko. Dne 2. oktobra smo položili v grob Ano Luznar. Bila je že v 79. letu starosti. Pokojna mati je bila stara mati akademika Rud. Dolinarja, ki je bil lani pri Konjicah nasilno umorjen. V srečnem zakonu s svojim možem je imela 14 otrok ter vse vzgojila v strogo krščanskem duhu. Bila je zelo dobra, pobožna žena. Dobra je bila do revežev in velika podpornica domače cerkve. Bog bodi plačnik plemeniti materi in daj Bog še mnogo takih mater slovenskemu narodu.

Trebnje. Za vedno je zaspala 7. okt. v ženski bolnišnici v Novem mestu dobra in blaga

mati, Marjeta Tavčar iz Odrge. Vzrok smrti je bila srčna vodenica. — K večnemu počitku smo spremili 8. oktobra Greznikovo mamo in Češnjevke; plemenita mati nam bo ostala v večnem spominu. — V Iglenu je končal življenjsko pot čevljarjski mojster in posestnik Nace Rakar. Bil je mež dela, skromnosti in vere. Po usmiljenju božjem naj počivajo v miru! — Slepca mladiča iz Kočevja je v nedeljo 9. okt. popoldne v Prosvetne mdomu v Trebnjem privedla sijajno uspelo akademijo, saj je bila dvorana do zadnjega kotička napolnjena. Spored je bil jako bogat in pester in lepo izpeljan. Zlasti tridejanska igrnica »Bom že še« je našla mnogo odobravanja ter je bila istočasno v pokuk in svarilo našim malim. V nepozabnem spo-

minu bodo ostali kočevski slepci pri nas, saj take lepe akademije že dolgo ne pommimo. — Ob priliki občnega zbora prosvetnega društva »Baraga« v Trebnjem bo v nedeljo 16. oktobra v Prosvetnem domu akademija.

Primskevo pri Litiji. Žitna letina je bila pri nas dobra, kot že več let ne. Tudi krompirja se je precej pridelalo. Zelo malo pa sadja, le tu pa tam kako jabolko. Trgatev bo v kratkem končana. Vinogradniki, ki imajo vinograde v primskovskih gorah, tožijo, da so natrgali veliko manj kot lani.

Rob-Krvava peč. Zadnjič je predaval v Društvenem domu v Robu ravnatelj Gabrovšek iz Ljubljane o denarnem vprašanju in pokazal na vzroke denarne in gospodarske krize, ki je vladala zadnja leta po svetu in začrtala rane tudi v našem kmečkem gospodarstvu. Poudaril je važnost vlaganja prihrankov v domače hranilnice, ker le na ta način bo mogoče pomagati kmetovalcem in jim priskočiti na pomoč, ko bodo v sili. — Zdravnik iz Ponikve pa je ljudem razložil načrte o napravi vodovoda. — Za cesto Rob-Krvava peč je bile letos nakazanih okoli 40.000 din in se je z delom nadaljevalo od vasi Sekiršče proti Krvavi peči. Upamo, da bo cesta prihodnje leto dovršena. — Učiteljica Pucova je šla iz Roba na višjo pedagoško šolo, na Rob pa je bil premeščen učitelj Grebenc.

Rafaelova družba sporoča izseljencem — povratkom: Ponovno opozarjamo vse izseljenske povratnike, naj ne hranijo denarja, ki so si ga v tujini s trudom zaslužili in ob pomanjkanju prihranili, na svojih domovih ali pri sebi, ker je ravno inzeljenski povratnik različnim tatovom in žeparjem najbolj iskana in priljubljena žrtev. Da vaših prihrankov ne odnese tat, naložite svoj denar v hranilnicah in bankah, kjer morete takoj preprečiti izplačilo denarja, če bi vam nekdo knjižico ukradel. Izseljenskemu povratniku Pavlu Stepčeviču iz Jukinea, ki se je vrnil iz Kanade, so odnesli žeparji 120.000 din, ki jih je nesil s seboj. Komur je mogoče depovedati, mu bo ta primer jasen opomin.

UZNIK — ZASTONJ

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registr. zadruga x neom. zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6,
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodneje

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4³/₄%, proti odpovedi do 5%

Kmečki krediti

Nobenega dvoma ni, da bo kmet vedno potreboval kredit. Slaba letina ga prisili, da mora kupiti spomladni krmo, seme itd., za kar večina potrebuje kratkoročnih kreditov. Pri hlevu ali kozolcu je potrebna nova streha, dragi kosci ga prisilijo, da kupi kosilni stroj itd. in zopet potrebuje srednjeročnega kredita. Pogori, izplačati mora dote itd., a to ne gre brez dolgoročnega kredita. Skratka: brez kredita kmet ni mogel izhajati doslej in ne bo mogel poslej, pa naj bo še tako skrben in varčen.

Za kmečki kredit so skrbeli v drugi polovici preteklega stoletja — oderuhi, ki so pristivali našega kmeta na beraško palico. Iz njih krepčeval so ga potem v zadnjih dveh predvojnih desetletjih rešile naše podeželske rajfajzovke, ki so v glavnem nepozabna zasluga rajkega Evangelista. Te so svojo nalogo izvršile naravnost vzorno in v veliki meri se imamo ravno njim zahvaliti, da je stal naš kmet pred vojno na tako trdnih tleh.

Po vojni smo pa doživeli v tem pogledu prav hude izpremembe. Obilica denarja v prvih povojnih letih je sicer povzročila, da so kmetje plačali večino svojih dolgov. Razne okoliščine in vzroki — med katerimi večkrat lahkemiselnost ni bila zadnji vzrok — so povzročili, da je tical naš kmet okoli leta 1930 iznova globoko v dolgovih. Tedaj je nastopila kriza in kmet ni mogel ne naprej in ne nazaj. Kriza je prisilila oblasti, da so uvedle nekaj odlog plačil za kmečke dolgove; temu je nujno sledilo uničenje vsega kmečkega kredita, vzporedno je prišlo omrtvičenje vsega našega kreditnega zadrudništva, vedno večja centralizacija vsega denarja v Belgrad in polom je bil pred durmi.

L. 1935 je začela svetovno gospodarska kriza precej naglo ponehavati, toda naš kmet je to izboljšanje občutil le prav neznatno. Cene so se dvignile le za spoznanje, kredit je bil še vedno mrtev, kar je nujno moralo imeti zle posledice za vse naše narodno gospodarstvo. Jeseni l. 1936 je izdala sedanja vlada potem svojo znano uredbo o kmečki razdolžitvi, ki ima gotovo več dobrih nego slabih strani in v kljub hudim bremenom, ki jih nalaga, kmeta vendarle počasi vleče iz prepada prezadolžitve ter ga utegne tudi izvleči, če nam čas ne prinese kakih novih pretresov. S to uredbo bi bilo težje vprašanje zadolžitve na nek način rešeno, ne pa še vprašanje kmečkega kredita, ki je bil v prejšnjih letih že tako do dna omajan, a brez katerega kmet ni mogel in ne bo mogel izhajati. Tu sta stali napoti še vedno dve hudi oviri, to je omrtvičenje naših kreditnih zadrug in pa omajano zaupanje v zadruga. Šele letos je naša zadruga organizacija s pomočjo banovine odstranila prvo oviro, žal pa stoji na poti še vedno druga, ki je morda hujša od prve in je jedro vsega vprašanja, od katerega je odvisno vse drugo.

Kmečki stan ima po vsem svetu že polstoletno — torej dovolj dolge — izkušnje s svojim kreditom in po vsem svetu so se doslej še najbolj izkazale rajfajzovke. Zakaj ravno te, ne moremo tu obirno razlagati. Ogledujemo si to vprašanje od katerekoli strani in s kakršnegakoli položaja, doslej še ni nihče in nikjer mogel iznajti načina, ki bi bolje služil preskrbi kmečkega kredita nego so to rajfajzovne posojilnice, kakršnih imamo pri nas nad 500.

Za kmečki kredit mi Slovenci ne potrebujemo prav ničesar novega, temveč le redno poslovanje že obstoječih rajfajzovk. Kriza kmečkega kredita pa obstoji danes ravno v tem, da te rajfajzovke še ne delujejo redno. Vsa skrb gre torej za tem, da ustvarimo redno poslovanje, brez katerega naš kmet ne more in ne bo mogel izhajati. Da pa do tega vendarle pridemo, je pa nujno potrebno dveh činiteljev, in sicer: a) vseh oblasti, b) kmečkoga ljudstva samega.

Oblasti so v tem pogledu v preteklih letih zagrešile celo vrsto neodpustljivih grehov in napak. Ko je začela groziti našemu zadrudništvu kriza, niso odgovorni činitelji mignili niti s prstom, da bi preprečili omrtvičenje našega kreditnega zadrudništva, temveč so šli in zlorabili to stisko tako, da so ustanovili v Belgradu nekaj novih, strogo centralističnih denarnih zavodov, ki naj bi po njihovem zatrjevanju rešili pereča vprašanja, v resnici so pa to stisko le zlorabili za to, da so začeli vleči v Belgrad še tiste uboge pare, ki so nam ostale. Tako je danes v štirih velikih državnih denarnih zavodih — v Narodni banki, v Hipotekarni banki, Priv. agrarni banki in v Poštni hranilnici — osredotočena skoraj vsa razpoložljiva glavnica, dočim sta zasebno in pokrajinsko denarništvo še vedno v največji stiski, oziroma osiromašena.

Nič bi ne mrmrali proti tem državnim zavodom, če bi ne svobodni konkurenci z zasebnim denarstvom, toda država je v raznih oblikah ogromne vsote kraino in malo odzvela pokrajnam ter jih prisilno osredotočila v Belgrad (n. pr. pupilarni denar, razni fondit. id.). Dolžnost vsake stranke in politike, ki ni izrečno centralistična, je, da se s tem sistemom neha in da se denar vrne zopet pokrajnam, katerih last je.

Dalje je dolžnost države in vsake politike, ki ni izrečno protiljudska in protikmečka, da se za kmečkemu kreditnemu zadrudništvu največje ugodnosti v obliki zmanjšanja raznih davčnin, stroge omejitve obrestne mere navzgor pri drugih denarnih zavodih, hitrih in cenenskih kreditov v slučaju potrebe, stroge prepovedi vsakega špekuliranja z zadrudnim denarjem in ostrih osebnih kazni za vse take prestopke itd. Država in njena politika ne smeta o ljubezni do kmeta samo govoriti, temveč morajo biti taki tudi ukrepi. Kreditno zadrudništvo je eden izmed stebrov, s katerimi naš kmet stoji in pade. Besed smo siš do grla, videu hočemo tudi dejanja.

Drugi, še važnejši činitelj, od katerega sta odvisna moč in zdravje našega zadrudništva, je pa ljudstvo samo. Naše zadrudništvo je v spretnih in poštenih rokah, to moremo mirno trditi in zapisati, a kakor povsod in vedno na svetu, tako se tudi sem utihotapi kdo, ki v te vrste ne spada, bodisi da se pregreši s sebičnostjo, bodisi da se je izkazal nesposoben. Take je treba brezpogojno izločiti iz zadrudnih vrst, pa naj bo kdorkoli. Človek, ki je enkrat povzročil stisko zadruga, ne spada več njej na čelo, to je menda jasno kot beli dan.

In končno so zadrudniki sami. Dokler ne bomo imeli zrelih zadrudnikov, tudi dobrih zadrug ne bomo imeli. To nam kažejo nedvomno polomi tolikih naših mlekerskih zadrug in pa doslej še skoraj brezuspešni poskusi, da bi prišli do dobrega mlekerskega zadrudništva. V našem ljudstvu je še vse premalo resničnega in

pravega zadrudnega duha, pač pa prav zelo mnogo sebičnosti, ki ni v škodo le celoti, temveč celo dotičnikom samim. Kako naj bi n. pr. uspešno delovala mlekerska zadruga, če pozna živinorejec zadruga le tedaj, kadar je mleka na preostajanje in nima kam drugam z njim, ko pa mleka primanjkuje, pa pusti zadruga na cedilu.

Pa ostanimo pri kreditnem zadrudništvu. Naš kmet prav dobro ve, da v stiski skoraj nima kje drugje iskati pomoči kot pri domači rajfajzovki. Tedaj je domača zadruga pač dobra. Toda kadar ima kake pare na preostajanje, tedaj se žal le prepogosto zgodi, da ne zaupajo denarja domači hranilnici, temveč ga le preradi nesejo v kak mestni denarni zavod. A če domača zadruga ne bo imela vlog, od kod naj dobi potem sredstva za posojila. To je menda jasno kot beli dan.

Iz razumljivih razlogov se je zadnja leta naselil po kmetih nekak strah, češ da domače hranilnice niso varne in da je denar mnogo varnejši v državnih denarnih zavodih. Ne moremo o tem pisati vsega, kar bi radi povedali, toda le eno mirno lahko rečemo:

Pred kakimi petimi leti je ravno pisec teh vrstic prav v »Domoljubu« razlagal, naj se nihče ne boji za denar, ki ga je zaupal domači rajfajzovki, ker ta denar propasti ne more. Mnogi nas tedaj niso ubogali in so raje pod ceno prodajali knjižice, danes se kesajo, a tisti, ki so nam verjeli, so nam danes za to hvaležni.

Danes s polnim premislekom trdimo naslednje: morda ni naš denar prav nikjer tako varen, kakor je ravno v naših podeželskih rajfajzovkah. Zdrava pamet nam to narekuje. Kmet Jože ima par tisočakov gotovine in jih nese k fari v domačo hranilnico. Sosed Janez je v potrebi in gre zopet k fari v domačo hranilnico iskat na posodo. Hranilnica da Janezu na vkajžbo tiste tisočake, ki jih je Jože prinesel. Kako — kar vsak naj samo malo pomisli — naj zdaj Jože ali hranilnica svoj denar izgubita. Nemogoče! Res je, kriza je bila in v zadnjih letih Janez denarja ni mogel vrniti, hranilnica ga ni smela pognati na boben, zato Jože tudi ni mogel dobiti svoje vloge nazaj takoj, a s tem denar še ni bil izgubljen. Zdej so se stvari izboljšale in danes ga po večini že zopet lahko dobi vsega. Ze ta preprost primer nam menda dovolj jasno pove, kako ta stvar stoji. Če je Jožetov denar kje varen, potem je nedvomno najbolj pri njegovem neposrednem sosedu Janezu varen, ki mu ga je posodil s posredovanjem domače hranilnice. Gotovo je bolj varen, nego bi bil, če bi ga denarni zavod v mestu naložil v Bog ve katero tovarno ali podjetje kje daleč od naše domače zemlje.

Dolžnost državne politike je, da zadrudništvo z vsemi sredstvi podpira, a ne da mu meče polena pod noge z državnimi denarnimi zavodi. Uspešno bo pa naše kreditno zadrudništvo poslovalo le tedaj, če zraste v našem ljudstvu pravi zadrudni duh ter zavest skupnosti in za vednosti.

Katoliško časopisje v Belgiji

Znano je, da so Belgijci zelo napredni v vsakem ovziru. Za zgled nam morajo biti prav posebno s svojim časopisjem, ki je razporejeno in organizirano do vseh potankosti. Ne samo, da imajo veliko število vodilnih katoliških dnevnikov in tednikov, marveč imajo tudi za vsak stan in vsako pokrajino in to za flamsko in valonsko prebivalstvo svoj list. Sami Belgijci pravijo, da se ne more prav nihče izgovarjati, da ne mara brati katoliških listov, ker ne dobi v njih tistega, kar ga zanima. Vzorno je urejeno farno časopisje. Število farnega časopisja je v zadnjem desetletju poskočilo od 100.000 izvodov na milijon izvodov. Poleg dnevnikov, tednikov in farnih listov imajo belgijski katoličani mnogoštevilne časopise, ki se bavijo s umetnostjo in športom, vendar vse v luči ka-

toliških načel in prav nič ne zaostajajo za najboljšimi liberalnimi časopisi iste vrste, ne po vsebini in ne po opremitvi. V Belgiji imajo skupno 64 dnevnikov političnega značaja — od teh je katoliških 30 in od 614 tednikov jih imajo katoličani 316 v svojih rokah. Dnevna naklada vsakega belgijskega časopisja znaša 2.200.000 izvodov; od teh je katoliških 937.000 izvodov, protikatoliških 563.000 izvodov in 700.000 nevtralnih. Če vzamemo število prebivalstva, katerega je v Belgiji 8 milijonov, potem vidimo, da je vsak osmi Belgijec naročen na katoliški časopis, vsak 16. na protikatoliški in vsak 14. na nevtralen list. Slovenci bi se najbrž ne mogli meriti z njimi.

V vsako hišo »Domoljubad

Iz naših društev

Dol pri Ljubljani. Vse člane, članice in občane kat. prosv. društva vabimo na redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 16. oktobra ob 3 pop. v prosvetnem domu v Dolu. Na tem zborovanju bo govoril o nalogah katol. prosvete med slovenskim narodom šolski nadzornik Franc Erjavce iz Ljubljane, zato pridite polnoštevilno. — Odbor.

Mekinje. Občni zbor Prosvetnega društva bo v nedeljo, dne 16. oktobra ob 3 popoldne. S tem bo hkrati združena proslava 20 letnice Jugoslavije. Po možnosti naj bi se tega vsi člani — lani jih je bilo 265 — udeležili. — Kakor je bila v tem leta notranjščina naše župne cerkve vsa prenovljena, prav tako tudi notranjščina naše šole, deloma tudi notranjščina Društvenega doma, tako bodo sedaj vsa tri naša kulturna žarišča bolj privlačna.

Mengeš. Prosvetno društvo v Mengšu je imelo v nedeljo 2. oktobra 1938 občni zbor. Društvo se je po novi vpostavitvi zelo lepo razgibalo v vsestranskem delu. Pri volitvah je bil izvoljen z malimi spremembami stari odbor z novim predsednikom kaplanom Mikužem na čelu. — V torek 4. oktobra 1938 pa so polgali račune fantje od Fantovskega odseka. Lepo število fantov in mož se je zbralo k občnemu zboru in z velikim zanimanjem sledilo poročilom. Vsak teden preko celega leta so imeli lepo obiskane fantovske večere in uspeh tega dela je bil, da so z velikim uspehom nastopili na okrožnih tekmah v Kamaiku. Udeležili so se tabora v Vodicah, prosvetnega tabora v Komeni, telovadnega nastopa na Homeu in velikega fantovskega tabora v Ljubljani. Za 28. avgust so pripravili telovadni nastop doma, toda žal, deževno vreme je preprečilo zunanji nastop, tako da so morali nastopiti in prenesti celo prireditev v društveno dvorano.

Za vsako priliko poskrbi našim odrom revija »Ljudski odere«. Njenih šest zvezkov letno je posvečeno festim glavnim letnim dobam in prinaša ne le nasvete, ampak tudi velik izbor iger. Seveda smejo prirejati te igre samo nabožniki revije. Naročilna je spričo velikih vrednosti malenkostna. Prvi zvezek dobite brezplačno na ogled, če pišete upravi revije v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

DOBRO ČTIVO

Dr. B. Dragaš, Pomoč novorojenčku in dojenčku, (Otrok v prvem letu.) Razvoj, zdravstvo, nega in vzgoja, III. prenovljena, izpopolnjena in popolnoma sodobno preurejena izdaja s 108 slikami, 224 stranmi, založila Jugoslov. knjigarna v Ljubljani, cena nevezani knjigi 24 din. Dejstvo, da je knjiga doživela v razmeroma kratkem času že tretjo izdajo, je že samo najboljša priporočilo. Namenjena je predvsem materam, babicam, zaštitnim sestram, sestram negovalkam, ki bodo našle v knjigi obilno snov in navodil. Tako bodo matere lahko same na podlagi tabel, ki so pridejane knjigi, zapisavale telesni in duševni razvoj dojenčka. Pisatelj je razdelil tvarino na 12 poglavij, v katerih obravnava: 1. Otrokovo življenje pred rojstvom, 2. Ustroj otrokovega telesa in njegovo delovanje, 3. Telesna in duševna vzgoja, 4. Otrokova prehrana, 5. Naravna prehrana, 6. Umetna prehrana, 7. Nega, 8. Nalezljive bolezni dojenčka, 9. Nalezljive otroške bolezni, 10. Prva pomoč, 11. Nekaj tehničnih navodil, 12. Dnevnik matere. Knjigo zaključuje smoterno razporedjen dnevnik matere za prvo in še za drugo leto malčkovega življenja. Od istega pisatelja sta izšli tudi knjigi »Otrok v predšolski dobi«, kateri tudi toplo priporočamo vsem vzgojiteljem, staršem in učiteljem.

RADIO LJUBLJANA

od 13. do 20. oktobra 1938

Četrtek, 13. oktobra: 13.20 Plošče. — 18 Radijski orkester. 18.40 Slovensčina za Slovence. 20 Akademski kvintet. 20.45 Koncert. 22 Šramel kvartet. — Petek, 14. oktobra: 11 Solska ura. 13.20 Radijski orkester. 18 Ženska ura. 18.40 Francoščina. 19.50 Izseljeniške zanimivosti. 20

...dokler ni videla njene tovarišice v Radion beli obleki!

Tudi drugi ljudje gotovo vidijo razloček. Kako naprjetno je to! Da se ji je moglo kaj takega pripetiti pri dolgoletnih skušnjah v pranju! S čim je samo oprana ta obleka, da je tako bledela bela?

Sveda z Radionom! Kar z navadnimi pralnimi sredstvi ni mogoče • odpraviti iz tkanine vsa

nesnaga - to napravi Radion z kisikovimi mehurčki. Pri kohanju pronicajo skozi perilo tako temeljito, da izgine tudi zadnja sled nesnaga. Zaradi tega je z Radionom oprano perilo tako čudovito belo, kakor sobano drugo perilo; Radion belo.

SCHICHTOV

RADION

NI ČISTEJŠE BELINE OD RADION BELINE

Radio orkester. 21 Chopinov klavirski večer. 22.30 Plošče. — Sobota, 15. oktobra: 13.20 Plošče. 17 Otroška ura. 17.40 Plošče. 17.50 Pregled sporeda. 18 Radio orkester. 18.40 Odlomki iz Črne gore. 19.50 Beseda k prazniku. 20 O zunanji politiki. 22.15 Plošče. — Nedelja, 16. oktobra: 8 Plošče. 8.15 Saksolon. 9 Napovedi, poročila. 9.15 Plošče. 9.45 Verski govor. 10 Prenos cerkvene glasbe. 11 Plošče. 11.30 Koncert. 15.20 Pevski koncert. 14 Plošče. 17 Kmetijska ura. 17.30 Plošče. 18 Veseloliga. 19.50 Pisan večer.

22.15 Prenos lahke glasbe. — Ponedeljek, 17. oktobra: 13.20 Radijski orkester. 18 Zdravstvena ura. 18.20 Plošče. 18.40 Kulturna kronika. 19.50 Zanimivosti. 20 Prenos. 22.15 Radijski orkester. — Torek, 18. oktobra. 11 Solska ura. 13.20 Radijski orkester. 18 Radijski šramel. 18.40 Vzgoja v družini. 19.50 Vesela kronika. 20 Kvintet. 20.45 Radijski orkester. 22.15 Plošče. — Sreda, 19. oktobra: 13.20 Plošče. 18 Mladinska ura. 18.30 Plošče. 18.40 Pravna ura. 19.50 Uvod v opero. 20 Prenos opere iz Ljubljane.

